

LAPIN LIIKUNTA

LAPIN LIIKUNTA RY
VASTUULLISUUSOHJELMA

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	HYVÄ HALLINTO	2
2.1	Hyvän hallinnon määritelmä	2
2.2	Hyvä hallinto järjestössä	2
2.3	Hyvän hallinnon osa-alueet	3
3	TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS.....	6
3.1	Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden määritelmä	6
3.2	Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskeva lainsäädäntö	6
3.3	Saavutettavuuden määritelmä	7
3.4	Lapin Liikunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma.....	7
3.4.1	Suunnitelman arviointi ja seuranta	8
4	TURVALLINEN JA TERVEELLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	9
4.1	Turvallisen toimintaympäristön määritelmä.....	9
4.2	Turvallisen työympäristön määritelmä	9
4.3	Lapin Liikunnan turvallinen ja terveellinen toiminta- ja työympäristö	9
4.3.1	Epäasiallinen käytös ja häirintä.....	9
4.3.2	Ohjeet lasten ja nuorten kanssa työskenteleville ja vapaaehtoisille ..	12
4.3.3	Lapin Liikunnan henkilökunnan turvallinen ja terveellinen toiminta- ja työympäristö	14
5	KESTÄVÄ KEHITYS	16
5.1	Kestävän kehityksen määritelmä	16
5.1.1	Ekologinen kestävyys	16
5.2.2	Taloudellinen kestävyys.....	16
5.3.3	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys	16
5.2	Liikunta ja kestävä kehitys	17
5.3	Lapin Liikunnan ympäristövastuusuunnitelma	17
	LIITTEET	22

1 JOHDANTO

Lapin Liikunta ry on Suomen pohjoisin liikunnan aluejärjestö, jonka jäsenistö koostuu urheiluseuroista, alueorganisaatioista, Lapin kunnista, Lapin liitosta sekä oppilaitoksista. Ydintoimintaamme on edistää lappilaisten liikunnallista elämäntapaa kaikissa ikävaiheissa. Olemme liikunnan ja hyvinvoinnin asiantuntijaorganisaatio, joka edistää oman toiminta-alueensa liikuntatoiminnan kehittymistä toteuttamalla laaja-alaista asiantuntija-, koulutus- ja kehittämisspalvelua urheiluseuroille sekä muille liikuntaa järjestäville toimijoille. Urheiluseurojen lisäksi toiminta suuntautuu vahvasti myös kouluihin, päiväkoteihin, kuntiin sekä yrityksiin.

Vastuullisuusohjelmamme ulottuu kaikkeen toimintaamme. Haluamme toimia esimerkillisesti ja vastuullisuusohjelmamme on tae toimintamme laadusta sekä suunnitelmallisuudesta. Koemme velvollisuudeksemme pitää katseen tulevaisuudessa ja ennakoida muuttuvia tarpeita, koska toimimme aktiivisena organisaationa koko ajan muuttuvassa yhteiskunnassa. Vastuullisuusohjelmamme tarkoituksena on kuvata Lapin Liikunta ry:n toiminnan vastuullisuutta. Se tarkistetaan vuosittain, jolloin se toimii myös arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Vastuullisuusohjelmassamme olemme huomioineen Suomen Olympiakomitean urheiluyhteisöille laatiman vastuullisuusohjelman tavoitteet, Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) aikavälille 2016-2030 asettamat Kestävän kehityksen tavoitteet, ihmisoikeudet sekä vastuullisuuteen liittyvät lait sekä Suomea velvoittavat sopimukset.

2 HYVÄ HALLINTO

2.1 Hyvän hallinnon määritelmä

Hyvällä hallintotavalla tarkoitetaan tyypillisesti sellaista hallinto- ja ohjausjärjestelmää, jossa määritellään päättäjien ja viranomaisten roolit, velvollisuudet ja suhteet kansalaisiin sekä kuntalaisiin hallinto- ja kunta- julkisuus- ja perustuslaeissa määriteltyjen periaatteiden mukaan. Sillä voidaan siis esimerkiksi viitata siihen, että asianosaisten kuuleminen on järjestetty asianmukaisella tavalla ja päätöksenteon asiakirjat ovat saatavilla viivytyksettä. (Ojajärvi & Valtonen 2016, 11.)

2.2 Hyvä hallinto järjestössä

Järjestöjen toiminta perustuu yhdistymisvapauteen, josta säädetään Suomen perustuslaissa. Toimintaa säätelevät yhdistyslaki ja yhdistyksen säännöt. Muita keskeisiä järjestötoimintaan vaikuttavia säännöksiä ovat lisäksi muun muassa kirjanpito- ja tilintarkastuslaki, henkilötietolaki sekä tuloverolaki. (Hakkarainen & Pahta 2011, 4.) Järjestöjen hyvän hallinnon toimintaperiaatteita ovat rehellisyys, avoimuus ja tilivelvollisuus. Näiden periaatteiden tulisi toteutua kaikessa järjestötoiminnassa riippumatta siitä, minkälaista toimintaa järjestö harjoittaa tai minkä kokoinen se on. Hyvä hallinto toteutuu järjestön toiminnassa silloin, kun järjestö toteuttaa sääntöjen mukaista tarkoitustaan hyvän hallinnon periaatteita noudattaen. (Hakkarainen & Pahta 2011, 2.)

Vuonna 2015 valmistunut Yhdistysten hyvä hallintotapa-suositus täydentää yhdistyslain vähimmäisvaatimuksia. Suosituksen ovat laatineet Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry ja Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry (nykyinen Olympiakomitea). Suositus sisältää järjestöjen yhdessä laatimat pelisäännöt sille, miten toimitaan yhdistysten hallituksessa, jäsenkokouksissa sekä jäsenviestinnässä. Sen tavoitteena on auttaa yhdistyksen jäseniä, hallituksen jäseniä ja sidosryhmiin kuuluvia löytämään avoimuutta, luottamusta, sitoutumista sekä onnistumista edistävät hyväksytyt toimintatavat yhdistyksen toiminnassa. (SOSTE 2021.)

2.3 Hyvän hallinnon osa-alueet

Jäsenet

Päätösvalta yhdistyksessä kuuluu sen jäsenille. Tätä päätösvaltaa jäsenet käyttävät yhdistysten kokouksessa, joka on järjestettävä vähintään kerran vuodessa. Jäsenellä on kokouksessa puhe- ja kyselyoikeus, äänioikeus sekä aloite- ja esityksenteko-oikeus. Jäsenet valitsevat yhdistykselle hallituksen sekä tilintarkastajan tai toiminnantarkastajan, joka pystyy suorittamaan tarkastuksen lain edellyttämällä tavalla. (Hakkarainen & Pahta 2011, 6; Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry & Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry. 2015, 4.)

Lapin Liikunta ry:n jäsenistö koostuu urheiluseuroista, alueorganisaatioista, Lapin kunnista, Lapin liitosta ja oppilaitoksista.

Hallitus

Hallitus vastaa yhdistyksen hallinnon järjestämisestä sekä toiminnan valvomisesta. Hallituksen tehtävät voidaan määrätä yhdistyksen säännöissä, hallituksen työjärjestyksessä tai muussa vastaavanlaisessa ohjeistuksessa. Selkeä tehtävien sekä toimivallan jako sujuvoittaa yhdistyksen hallinnon hoitamista ja toiminnan ohjaamista. Lisäksi se selkeyttää vastuukysymyksiä jäsenten, luottamushenkilöiden sekä työntekijöiden välillä. (Hakkarainen & Pahta 2011, 6; Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry & Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry. 2015, 4.)

Lapin Liikunta ry:n hallitukseen kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kahdeksan (8) jäsentä sekä jäsenten henkilökohtaiset varajäsenet, jotka yhdistyksen syyskokous valitsee. Hallitukseen valitaan jäsen kaikista Lapin läänin seutukunnista. Jäseniä valittaessa on otettava huomioon voimassa olevat tasa-arvo lait. Vuosikokouksessa nimetään ehdollepanotoimikunta valmistelemaan syyskokouksen henkilövalintoja hallitukseen. Hallitukselle on tarjottu taloushallinnon ja yhdistyksen verotuskoulutuksia. Hallituksen kokouksia pidetään vuoden aikana 5-7 kertaa. Tämän lisäksi hallituksella ja henkilökunnalla on jokavuotiset suunnittelupäivät syksyllä. Suunnittelupäivillä arvioidaan kuluvaa vuotta ja suunnitellaan tulevan vuoden painopisteet.

Toiminnanjohtaja

Johtava toimihenkilö on hallituksen johdon ja valvonnan alaisena toimiva työntekijä, joka johtaa yhdistyksen päivittäistä toimintaa sekä hallintoa. Hän muun muassa antaa hallitukselle sen tehtävien suorittamisen kannalta tarpeelliset tiedot ja valmistelee hallituksen kokoukset. Hallituksen puheenjohtajan ja johtavan toimihenkilön välinen yhteistyö sekä sujuva tiedonkulku ovat yhdistyksen toiminnan kannalta erittäin tärkeitä. (Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry & Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry. 2015, 18.) Lapin Liikunta ry:n toiminnanjohtajana toimii Maarit Toivola (Liikunnanohjaaja ylempi ammattikorkeakoulu).

Sidosryhmät ja viestintä

Kaikki ne tahot, joihin yhdistys omilla toimillaan vaikuttaa tai jotka omilla toimillaan vaikuttavat yhdistyksen toimintaan, kuuluvat yhdistyksen sidosryhmään. Näitä ovat esimerkiksi jäsenet, avustusten ja lahjoitusten antajat, viranomaiset ja julkishallinnon yksiköt, yritys- ja muut yhteistyökumppanit, toimeksiantajat, asiakkaat sekä henkilöstö. Hallitus vastaa siitä, että yhdistyksen tärkeimmät sidosryhmät tunnistetaan ja niiden kanssa käydään aktiivista vuoropuhelua. (Hakkarainen & Pahta 2011, 33.)

Lapin Liikunnan tärkeimpiä sidosryhmiä ovat kunnat, urheiluseurat, oppilaitokset, yritykset, sosiaali- ja terveysjärjestöt sekä Lapin aluehallintovirasto ja Lapin liitto. Valtakunnallisista sidosryhmistä tärkeimpiä ovat Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, Olympiakomitea, Paralympiakomitea, LIKES ja liikunnan aluejärjestöt.

Taloushallinto

Yhdistyslain mukaan yhdistyksen säännöissä on määrättävä yhdistyksen tilintarkastajien sekä toiminnantarkastajien lukumäärä ja toimikausi sekä se, milloin tilintarkastajat sekä toiminnantarkastajat valitaan. Yhdistyksellä pitää siis olla joko hyväksytty tilintarkastaja tai toiminnantarkastaja. Toiminnantarkastajan on oltava sellainen henkilö, jolla on sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus kuin yhdistyksen toimintaan nähden on tarpeen. Tilintarkastajan vaatimuksista säädetään tilintarkastuslaissa. (Hakkarainen & Pahta 2011, 47.)

Lapin Liikunta valitsee vuosittain syyskokouksessa kaksi tilintarkastajaa (HTM tai KHT) ja kaksi varatilintarkastajaa. Nimenkirjoittajina toimii puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai johtokunnan siihen valitsema toimihenkilö, aina kaksi yhdessä.

3 TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

3.1 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden määritelmä

Tasa-arvo tarkoittaa kaikkien ihmisten yhtäläistä arvoa yksilöinä sekä yhteiskunnan jäseninä. Sillä tarkoitetaan myös sukupuolten välistä tasa-arvoa, joka käsittää lisäksi sukupuoli-identiteetin eli jokaisen oman kokemuksen sukupuolestaan. Yhdenvertaisuudella taas tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia eikä ketään saa syrjiä iän, kansalaisuuden, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn vuoksi. (Työturvallisuuskeskus 2021.)

3.2 Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskeva lainsäädäntö

Työsopimuslaki (55/2001) velvoittaa työnantajan huolehtimaan hyvästä ilmapiiristä työpaikalla. Työntajalta edellytetään työntekijöiden tasapuolista kohtelua ja kielletään työntekijöiden asettaminen eri asemaan ilman hyväksyttävää perustetta. **Yhdenvertaisuuslain (1347/2014)** tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. **Laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)** veloitetaan työnantajia edistämään tasa-arvoa työelämässä ja ennaltaehkäisemään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Tasa-arvolaisissa on kolmenlaisia säännöksiä: tasa-arvon edistämissäännökset, syrjinnän kiellot sekä oikeussuojaa ja valvontaa koskevat säännökset. **Suomen perustuslain (731/1999)** yhdenvertaisuuspykälä (6 §) kieltää yleisesti syrjinnän, eli ihmiset ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. **Työturvallisuuslaki (2002/738)** on työsuojelun peruslaki. Laki määrittelee työnantajan ja työntekijöiden velvollisuudet työsuojelun toteuttamiseksi sekä työsuojelun yhteistoiminnan perusteet ja käsittelee työpaikoilla esiintyviä haitta- ja vaaratekijöitä ja niiden torjuntatoimia. Työturvallisuuslaissa kielletään häirintä, joka aiheuttaa työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa. Häirintä on järjestelmällistä ja jatkuvaa kielteistä

toimintaa

tai

käyttäytymistä.

3.3 Saavutettavuuden määritelmä

Saavutettavuudella tarkoitetaan ympäristön, kohteen, tuotteiden, viestinnän tai palvelun helppoa lähestyttävyyttä kaikille, myös liikkumis- ja toimimisesteisille henkilöille. Hyvä saavutettavuus kertoo erilaisten yleisöjen tarpeiden huomioimisesta ja tarjoaa mahdollisuuden osallistumiseen yksilöiden erilaisista ominaisuuksista riippumatta. Saavutettavuus edistää myös yhdenvertaisuutta. (Kuntaliitto 2021.)

3.4 Lapin Liikunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Lapin Liikunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasioita on rakennettu järjestelmällisesti vuodesta 2017. Lapin Liikunnan hallituskokoonpanossa on vähintään 40 prosenttia miehiä tai naisia. Nostamme rohkeasti esiin Lapin erityispiirteitä ja pyrimme tarjoamaan palveluja tasapuolisesti koko järjestön toiminta-alueella. Järjestämässämme tilaisuuksissa pyrimme mahdollistamaan etäosallistumisen, jolloin esimerkiksi pitkät välimatkat eivät ole esteenä osallistumiselle. Läsnä oleviin tilaisuuksiin Lapin Liikunta on rakentanut jäsenille taloudellisen yhdenvertaisuusjärjestelmän, josta pääsee nauttimaan kaikki jäsenet koko Lapin alueella. Jäsenistä ja verkostoista on olemassa päivitetty ja laajat yhteystietorekisterit.

Kotisivumme on EU:n saavutettavuusdirektiivin (EN 301 549) sekä saavutettavuuslain (306/2019) alla tarkistettu ja päivitetty 2021 aikana. Saavutettavuusseloste koskee lapinliikunta.com -verkkosivua. Seloste on laadittu 9.2.2021. Lapin Liikunnan henkilökunta on koulutettu kotisivujen ja mobiilisovellusten käyttöön. Rekrytointiprosesseissa käytämme avoimia hakuja sekä menetelmiä, joilla löydämme tehtävään tiedoiltaan, taidoiltaan ja asenteiltaan oikeat henkilöt.

Vuodelle 2022 asetettiin seuraavanlaisia tasa-arvo ja yhdenvertaisuustavoitteita ja toimenpiteitä:

Tavoite 1

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten osallistumisen lisääminen Sporttileirille.

Toimenpiteet: Tehostetaan markkinointia huomioiden maahanmuuttajaopetusta antavat koulut, luokat ja järjestöt.

Tavoite 2

Kartoitetaan Itä-Lapin kuntien (Kemijärvi, Salla, Savukoski, Pelkosenniemi ja Posio) mahdollisuudet, tarpeet ja resurssit liikunnan näkökulmasta.

Toimenpiteet: Ensimmäisen vuoden aikana kontaktoidaan kuntien liikunnasta vastaavien kanssa. Yhteinen kyselypohja.

Tavoite 3

Monikulttuurisuus näkyy viestinnässä

Toimenpiteet: Viestinnän kanavissa näyttäytyvän kuvamateriaalin monipuolistaminen

3.4.1 Suunnitelman arviointi ja seuranta

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain hallituksen ja henkilökunnan suunnittelupäivillä. Arvioinnin pohjana ovat asetetut tavoitteet ja tyytyväisyyskyselyjen vastaukset jäseniltä, hallitukselta ja henkilökunnalta. Tyytyväisyyskyselyihin sisällytetään tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnin tukena käytetään toiminnasta saatuja kirjallisia ja suullisia palautteita sekä toiminnan itsearvioinneista saatuja pohdintoja.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutuksesta, seurannasta ja arvioinnista vastaavat hallitus sekä henkilökunta. Valmis suunnitelma hyväksytään Lapin Liikunta ry:n hallituksessa, jonka jälkeen se esitellään syyskokouksessa. Suunnitelma on luettavissa Lapin Liikunnan kotisivuilla <https://www.lapinliikunta.com/seura/yleista/>. Hallitus on nimennyt tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden vastuuhenkilöiksi hallituksesta *Heli Lukkariniemen* ja henkilökunnasta *Maarit Toivolan*.

4 TURVALLINEN JA TERVEELLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

4.1 Turvallisen toimintaympäristön määritelmä

Urheiluyhteisön yhteinen vastuullisuusohjelma 2020-2024 on laadittu tiiviissä yhteistyössä lajiliittojen kanssa ja sen tavoitteena on kaikissa olosuhteissa vastuullinen liikunta ja urheilu. Vastuullisuusohjelman yksi keskeisimmistä kohdista on turvallisen toimintaympäristön rakentaminen kaikille urheilun ja liikunnan parissa toimiville. Turvallisella toimintaympäristöllä tarkoitetaan ympäristöä, jossa liikunta tuottaa iloa ja positiivisia kokemuksia ilman, että kukaan kokee kiusaamista, häirintää tai muuta epäasiallista käyttäytymistä. (Suomen Olympiakomitea 2020.)

4.2 Turvallisen työympäristön määritelmä

Turvallisessa työympäristössä työtilat sekä työ- ja tuotantomenetelmät on suunniteltu ja toteutettu niin, että työntekijät voivat työskennellä sekä liikkua turvallisesti. Työssä käytettävien koneiden ja työvälineiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja töiden suunnittelussa sekä mitoituksessa täytyy huomioida työntekijöiden fyysiset ja henkiset edellytykset. Myös työmatkat ja työliikenne ovat osa turvallista työympäristöä. (Työturvallisuuskeskus 2021.) Turvallisessa työympäristössä huomioitavia asioita ovat muun muassa työtilat ja kulkuväylät, ergonomia, sisäilma sekä järjestys ja siisteys. (Työturvallisuuskeskus 2021; Työterveyslaitos 2021.)

4.3 Lapin Liikunnan turvallinen ja terveellinen toiminta- ja työympäristö

4.3.1 Epäasiallinen käytös ja häirintä

Lapin Liikunta edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäisee suoraa ja välillistä syrjintää omassa toiminnassaan. Pohjana on Lapin Liikunnan säännöt, yhdenvertaisuussuunnitelma ja Barents Urheilun toimintalinja.

Lapin Liikunnan ja Barents Urheilun toimenpiteet epäasiallisen käytöksen ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi

Toimintaan osallistuvat sitoutuvat noudattamaan:

- Lapin Liikunnan sääntöjä tai niiden nojalla annettuja muita määräyksiä ja päätöksiä

- niiden järjestöjen, joiden jäsen urheilija on, sääntöjä tai niiden nojalla annettuja muita määräyksiä ja päätöksiä
- urheilun eettisiä periaatteita
- kulloinkin voimassa olevaa kansainvälistä ja kansallista antidopingsäännöstöä ja kansainvälisen lajiliiton antidopingsäännöstöjä sekä kansainvälisen olympiakomitean antidopingsäännöstöjä
- kilpailutulosten ja -tapahtumien manipuloinnin kieltoa koskevia säännöksiä

Rangaista voidaan seuran jäsentä tai sitä, joka on Lapin Liikunnan toiminnassa mukana ja joka on kirjallisesti sitoutunut näihin sääntöihin (huoltajat, valmentajat, urheilijat ja muut toimihenkilöt).

Rangaistavaa on:

- toimiminen tavalla, jonka tunnusmerkit täyttävät yhdistyslaissa mainitut erottamisperusteet
- näiden sääntöjen tai niiden nojalla annettujen muiden määräysten ja päätösten vastainen toiminta
- niiden järjestöjen, joiden jäsenenä seura on, sääntöjen tai niiden nojalla annettujen muiden määräysten ja päätösten vastainen toiminta
- syyllistyminen dopingrikkomukseen
- toimiminen seuran tarkoitusta vastaan
- seuran maineen vahingoittaminen seuran toiminnassa tai sen ulkopuolella
- liikunnan ja urheilun eettisten periaatteiden rikkominen
- syyllistyminen rikokseen seuran toiminnassa tai sen ulkopuolella, jos rikoksesta on tuomittu ehdolliseen tai ehdottomaan vankeusrangaistukseen

Liikunnan ja urheilun eettisten periaatteiden rikkomista ovat:

- huumeiden ja dopingaineiden käyttö tai käytön edistäminen
- julkinen häiritsevä esiintyminen alkoholin tai huumausaineiden vaikutuksen alaisena seuran toiminnassa tai sen ulkopuolella
- tupakan ja tupakkatuotteiden käytön yhdistäminen urheilutilanteisiin
- epäasiallinen käyttäytyminen kilpailu- ja harjoitustilanteessa
- väkivalta, törkeä kielenkäyttö ja epäasiallinen arvostelu

- urheiluhuijaus, kuten kilpailutilan tai -välineiden manipulointi
- kilpailutulosten ja -tapahtumien manipulointi tai niiden yritykset
- vedonlyönti omasta kilpailusta joko itse tai edustajan kautta
- lainvastainen mainonta
- seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä kaikissa muodoissaan riippumatta siitä seuraako teosta rikosoikeudellinen rangaistus
- rasistinen käytös seurassa tai sen ulkopuolella
- lahjonta

Lapin Liikunnan ja Barents Urheilun toimintamalli epäasiallisen käytöksen ja häirinnän käsittelemiseksi

Lapin Liikunnan hallitus päättää erottamisesta ja muista kurinpitotoimista ja niiden yhteydessä annettavista rangaistuksista. Asianosaista on aina kuultava ennen päätöksen tekemistä. Lapin Liikunta voi hallituksen esityksestä päättää kurinpitovallan siirtämisestä erilliselle kurinpitoelimelle.

Lapin Liikunnan ja Barents Urheilun epäasiallisen käytöksen ja häirinnän ennalta määritellyt seuraamukset

Rangaistuksena voidaan määrätä varoitus, jäsenoikeuksien määräaikainen rajoittaminen, toimintakielto tai erottaminen edustamastaan järjestöstä.

Erottamis- ja kurinpitopäätös tulee voimaan heti.

Erotetulla ja kurinpitopäätöksen kohteella ei ole oikeutta vaatia takaisin Lapin Liikunnalle suorittamiaan maksuja.

Dopingrikkomukset ja seuran jäsenelle niistä määrättävät seuraamukset on määrätty Barents Urheilu toimintalinjan ohjeistuksessa ja urheilijan lajiliiton antidoping säännöstyössä.

Mikäli lajiliiton tai muun kattojärjestön sääntöjä ja määräyksiä epäillään rikotun, on näillä järjestöillä ensisijainen kurinpitovalta. Seuran tulee ottaa huomioon näiden järjestöjen kurinpitopäätökset omassa kurinpitomenettelyssään.

4.3.2 Ohjeet lasten ja nuorten kanssa työskenteleville ja vapaaehtoisille

Ohjeiden pohjana on käytetty Väestöliiton Et ole yksin-mallisääntöjä seurojen valmentajille.

Kunnioittava puhetyyli

Lapsille ja nuorille tulee puhua rohkaisten ja itsetuntoa vahvistaen.

Lapsia ja nuoria ei saa vähätellä, haukkua, uhkailla tai nöyryyttää missään tilanteessa.

Rasistista tai syrjivää kielenkäyttöä ei sallita missään tilanteessa.

Ketään ei jätetä vaille huomiota.

Kunnioittava kurinpito

Jos lapsi tai nuori toimii väärin, on tilanteeseen puututtava reilusti, kunnioittavasti ja lapsen kehitystason huomioiden. Lapsille ja nuorille tulee antaa selkeät ohjeet, ja huonoa käyttäytymistä ilmetessä antaa mahdollisuus pyytää anteeksi ja korjata toimintaansa. Lapsen ja nuoren kanssa tulee keskustella rauhallisesti ja asiallisesti tapahtuneesta.

Kaikenlaiset fyysiset, nöyryyttävät tai pelottavat rangaistukset ovat kielletty.

Seksuaalinen tai sukupuoleen perustuva häirintä on kielletty

Seksuaalista häirintää on esimerkiksi seksuaalissävytteiset vitsit ja huomautukset, kehon ja ulkonäön kommentointi, epäasiallisten viestien lähettämien, seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, seksuaaliset puheet tai kaksimielliset vitsit, homottelu tai huorittelu, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, epäasialliset seksuaaliset viestit, kuvat ja videot ja seksiä koskevat ehdotukset tai vaatimuksista.

Sukupuoleen perustuvaa häirintää on esimerkiksi halventava puhe toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus koskemattomuuteen

Fyysisen kontaktin tulee aina perustua lapsen tai nuoren tarpeeseen, esimerkiksi ohjaamiseen ja avustamiseen, kannustamiseen sopivalla tavalla tai lohduttamiseen. Lapsella tai nuorella on oikeus kieltäytyä fyysisestä kontaktista, milloin vain, ellei siitä kieltäytyminen uhkaa hänen turvallisuuttaan.

Jos nuoresta tai lapsesta kiinnipitäminen on välttämätöntä hänen toiveidensa vastaisesti, esimerkiksi tilanteessa, jossa lapsi tai nuori voi vahingoittaa itseä tai muita on siitä kerrottava heti tilanteen päätyttyä seuran/järjestön johdolle.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus päihteettömään harrastusympäristöön

Valmentajat ja muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät aikuiset eivät käytä alkoholia tai muita päihteitä, eivätkä ole päihteiden vaikutuksen alaisena lasten tai nuorten läsnä ollessa. Valmentajat tai muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät aikuiset eivät tarjoa alkoholia tai päihteitä urheilijoille tai kannusta heitä käyttämään päihteitä.

Ammatillisten rajojen noudattaminen

Valmentaja tai muu urheilijan tukijoukkoon kuuluva aikuinen ei...

...flirttaile alaikäisen urheilijan kanssa, vaikka urheilija pyrkisi flirttailemaan aikuisen kanssa.

Jos alaikäinen urheilija ihastuu valmentajaan, on valmentajan pidettävä ammatillinen rooli, ja torjuttava nuoren lähestymisyritkset kunnioittavasti.

...utele urheilijan yksityiselämästä, ellei ole huolissaan tämän turvallisuudesta. Tässä tapauksessa asiasta on ilmoitettava myös seuran/järjestön johdolle.

...tarjoa kyytiä yksittäisille harrastajille ilman vanhempien lupaa.

...pyri jatkuvaan kanssakäymiseen urheilijan kanssa harrastuksen ulkopuolella tai siihen liittymättömissä asioissa esimerkiksi soittelemalla tai viestittelemällä.

...peseidy tai pukeudu urheilijoiden kanssa samassa tilassa samaan aikaan, ellei se ole seurassa määritelty soveliaaksi. Julkisissa pukuhuoneissa lasten ja nuorten turvallisuus on kuitenkin taattava ja tiloja valvottava, jos tarpeen.

...nuku samassa tilassa lasten ja nuorten kanssa yksin. Nukkumistilojen valvojana tulee aina olla vähintään kaksi aikuista.

...kutsu urheilijaa kotiinsa, ellei muitakin urheilijoita tai valmentajia ole läsnä.

...järjestä kahdenkeskisiä harjoituksia. Harjoituksissa tulee olla vähintään kaksi urheilijaa läsnä tai muita paikalla olijoita.

...pidä matkoilla ollessaan kahdenkeskisiä tapaamisia kummankaan huoneessa, vaan aina julkisissa tiloissa.

...anna urheilijalle lahjoja tai rahaa.

Valvon näiden sääntöjen toteutumista ja sitoudun noudattamaan niitä

Jos näen kenenkään rikkovan näitä sääntöjä, ilmoitan asiasta välittömästi seuran/järjestön johdolle. Kuuntelen ja suhtaudun vakavasti, jos lapsi tai nuori kertoo itseensä kohdistuvasta epäasiallisesta käytöksestä. Jos huoleni herää lapsen tai nuoren hyvinvoinnista, kerron asiasta välittömästi seuran/järjestön johdolle.

4.3.3 Lapin Liikunnan henkilökunnan turvallinen ja terveellinen toiminta- ja työympäristö

Korostamme positiivisen sekä kannustavan työilmapiirin merkitystä. Tiedotamme jokaisen vastuun siinä, että työilmapiiri pysyy hyvänä ja olemme sitoutuneet huolehtimaan siitä. Emme hyväksy epäasiallista käyttäytymistä tai häirintää missään muodossa. Hyvää työilmapiiriä pidetään yllä sekä lisätään muun muassa säännöllisesti pidettävillä työyhteisöpäivillä, koulutus- ja suunnittelupäivillä, kehityskeskusteluilla ja yhteisillä palaverilla. Hyviä tapoja ja yhteisiä käytänteitä tukee myös Yhteinen tapa toimia -käsikirjamme. Pienessä työyhteisössämme riskin kouluttaminen on myös tärkeää, jotta saadaan Back Up-systeemi vähentämään tunnetta korvaamattomuudesta.

Arvioimme vuosittain työolojen riskien hallinnan sekä suunnittelemme korjaus- ja kehittämistoimenpiteet (Liite 2). Käytämme Päihdehaitat hallintaan! -opasta ohjaamaan päihdeasioiden hoidossa. Mahdollistamme jokaiselle ergonomisen työpisteen ja käytämme tässä apuna tarvittaessa asiantuntijaa. Huolehdimme yhdessä toimiston siisteydestä sekä järjestyksestä. Varmistamme myös, että toimilamme ovat mahdollisimman esteettömiä. Hallitus tukee sitä, että turvallinen ja terveellinen toiminta- ja työympäristö toteutuu.

Henkilökunnan työn kuormittavuutta seurataan TES:n mukaan työajanseuranalla. Kannustamme terveellisiin elämäntapoihin ja tuemme jokaisen työntekijän omatoimista liikuntaa vuosittain liikuntarahalla. Työpäivien aikana järjestämme yhteisiä taukojumppahetkiä ja kerran kuukaudessa liikumme yhdessä yhteisellä liikuntatunnilla. Yhdessä liikkumalla lisäämme myös yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta.

5 KESTÄVÄ KEHITYS

5.1 Kestävän kehityksen määritelmä

Kestävä kehitys on globaalisti, alueellisesti sekä paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka tärkeimpänä tavoitteena on turvata nykyisille sekä tuleville sukupolville hyvän elämän edellytykset. Toisin sanoen, emme siis voi elää nyt yli varojemme, jotta sukupolvemme lapsilla ja heidän lapsillaan olisi mahdollisuus esimerkiksi puhtaaseen juomaveteen ja laadukkaaseen koulutukseen. Tähän tavoitteeseen päästään vain, jos päätöksenteossa otetaan tasa-arvoisesti huomioon ympäristö, ihminen sekä talous. (Suomen YK-liitto 2021; Ympäristöministeriö 2021.)

5.1.1 Ekologinen kestävyys

Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden ylläpitäminen sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen pitkällä aikavälillä luonnon kestokykyyn ovat kestävän kehityksen perusehtoja. (Ympäristöministeriö 2021.) Ekologisen kestävyuden toteuttaminen on merkittävintä, koska se mahdollistaa muiden kestävän kehityksen osa-alueiden toteutumisen. Ihminen ei saa vaarantaa elämää ylläpitäviä luonnon järjestelmiä, eivätkä ihmisen aiheuttamat päästöt saa ylittää luonnon sietokykyä. (Kestävä kehitys 2021.)

5.2.2 Taloudellinen kestävyys

Taloudellinen kestävyys on sisällöltään ja laadultaan tasapainoista kasvua, joka ei perustu pitkällä aikavälillä velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen. Kestävä talous on edellytys yhteiskunnan keskeisille toimille, sillä siihen pitkäjänteisesti tähtäävä talouspolitiikka luo suotuisat olosuhteen kansallisen hyvinvoinnin vaalimiselle ja lisäämiselle. Kestävällä pohjalla oleva talous helpottaa myös kohtaamaan vastaan tulevia uusia haasteita, kuten väestön ikääntymisestä aiheutuvia kasvavia sosiaaliturva- ja terveystaloudellisia haasteita. (Ympäristöministeriö 2021.)

5.3.3. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Sosiaalisessa kulttuurisessa kestävyudessa keskeisintä on taata hyvinvoinnin edellytysten siirtyminen sukupolvelta toiselle. Muun muassa koko ajan jatkuva väestönkasvu, köyhyys sekä sukupuolten välinen tasa-arvo ovat maailmanlaajuisia sosiaalisen kestävyuden haasteita, joilla on merkittäviä vaikutuksia ekologiseen ja taloudelliseen kestävyteen. (Ympäristöministeriö 2021.)

5.2 Liikunta ja kestävä kehitys

Kestävä kehitys liikunnassa on määritelty liikuntalaissa (1054/1998) selvästi ympäristön näkökulmasta. Laki kuitenkin muun muassa edistää liikuntaa, väestön terveyttä, tasa-arvoa sekä tukee kulttuurien moninaisuutta, joten näiden kohtien voidaan tulkita tukevan ajatusta myös sosiaalisesta kestävydestä. (Helakorpi, Holstila, Kosola, Nummela & Ovaskainen 2013, 11.) Opetushallitus on määritellyt kestävä kehityksen huomioon ottamista liikunta-alalla. Liikunnassa ja liikuntakulttuurissa tulee huomioida muun muassa ympäristökasvatus ja kannustaminen hyötyliikuntaan sekä terveellisiin elämäntapoihin. (Helakorpi, Holstila, Kosola, Nummela & Ovaskainen 2013, 11; Opetushallitus 2021.) Kestävä kehitystä tukevan liikunnan voidaan katsoa olevan yhteydessä kansanterveyden haasteiden kautta myös yhteiskunnalliseen kehitykseen: mahdollisimman terve väestö on taloudellisen kasvun ja hyvinvointiyhteiskunnan kestävä rahoituksen perusedellytys. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä sairauksien ennaltaehkäisy siis korostuvat ja liikunta on tässä isossa roolissa. (Helakorpi, Holstila, Kosola, Nummela & Ovaskainen 2013, 11.)

5.3 Lapin Liikunnan ympäristövastuusuunnitelma

Ymmärrämme toimintamme vaikutukset ympäristölle, ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle. Teemme tietoisesti valintoja, joilla voimme pienentää aiheuttamaamme ympäristökuormaa.

Toimistomme jätehuolto ja lajittelu noudattavat jätelain vaatimuksia. Huomioimme hankintojemme ympäristövaikutuksen. Käytämme mahdollisimman paljon digitaalisia sekä uudelleen käytettäviä materiaaleja, jotta pystyisimme olemaan mahdollisimman 'vähäpaperinen' toimisto. Työyhteisössämme vahvistetaan positiivisia ympäristöasenteita esimerkiksi kannustamalla työmatkaliikuntaan sekä kasvisruokailun lisäämiseen. Pyrimme vähentämään liikkumisen päästöjä tapahtuma- ja koulutusmatkoilla muun muassa valitsemalla matkustusvälineeksi aina mahdollisuuksien mukaan auton sijasta junan sekä suosimalla kimpakkyytejä. Lisäksi etäkoulutuksia järjestämällä pystymme alueellisen yhdenvertaisuuden edistämisen lisäksi myös vähentämään matkustamista.

Ympäristövastuusuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain hallituksen ja henkilökunnan suunnittelupäivillä. Arvioinnin pohjana ovat asetetut tavoitteet ja tyytyväisyyskyselyjen vastaukset jäseniltä, hallitukselta ja henkilökunnalta. Tyytyväisyyskyselyihin sisällytetään ympäristövastuullisuuteen liittyviä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnin tukena käytetään toiminnasta saatuja kirjallisia ja suullisia palautteita sekä toiminnan itsearvioinneista saatuja pohdintoja. Hallitus on nimennyt ympäristöasioiden vastuuhenkilöiksi hallituksesta *Heli Lukkariniemen* ja henkilökunnasta *Riina Jänkälän*.

Vuodelle 2022 asetettiin seuraavanlaisia kestäväan kehitykseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä:

Tavoite 1

Lisäämme Olympiakomitean KEKE-koutsi menetelmien tunnettuutta lappilaisten seurojen keskuudessa.

Toimenpiteet: Kannustamme jäsenyhteisöjä ympäristöystävällisiin tekoihin seuratoiminnassa ja tapahtumissa jakamalla muiden seurojen esimerkkejä. Lisäksi kannustamme seuroja hakemaan vuosittain Fiksu seura- palkintoa.

Tavoite 2

Kehitämme tapahtumanjärjestämisen prosesseja niin, että vähennämme tapahtumista syntyvät ympäristö- ja ilmastovaikutukset minimiin.

Toimenpiteet: Käytämme tapahtumissa mahdollisimman digitaalisia ja uudelleen käytettäviä materiaaleja, muun muassa tapahtumien palautelomakkeiden muuttaminen sähköiseen muotoon.

Tavoite 3

Viestimme ympäristöasioista sekä -teoista aktiivisesti eri kanavissamme ja vaikutamme näin ympäristöasenteisiin ja kulutustottumuksiin.

Toimenpiteet: Ympäristö-asioista sekä -teoista viestiminen sisällytetään viestintäsuunnitelman vuosikelloon. Viestinnässä huomioidaan muun muassa erilaiset teemapäivät (esim. kansanvälinen autoton päivä, Earth Hour, pyöräilyviikko).

LÄHTEET

Akava, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kirkon työmarkkinalaitos KiT, KT Kuntatyönantajat, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK & Valtion työmarkkinalaitos VTML. 2015. Päihdehaitat hallintaan! Suositus päihdeongelmien ennaltaehkäisystä, päihdeasioiden käsittelystä ja hoitoonohjauksesta työpaikoilla. Hoitoonohjaussuositus.pdf (ttk.fi)

Finlex. Yhdenvertaisuuslaki. 2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Finlex. Tasa-arvolaki. 1986. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>

Hakkarainen, O. & Pahta, A. 2011. Hyvä hallintotapa järjestössä. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry. Helsinki.

Helakorpi, S., Holstila, A-L., Kosola, M., Nummela, O. & Ovaskainen, M-L. 2013. Ihmisen ja ympäristön hyvinvointi: terveellisen liikunnan ja ravinnon edistäminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

Työturvallisuuskeskus. 2021. Monimuotoisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työpaikalla. Viitattu 5.8.2021. https://ttk.fi/tyoturvaluus_ja_tyosuojelu/tyoturvaluusuden_perusteet/tyoyhteiso/monimuotoisuus_yhdenvertaisuus_ja_tasa-arvo#91eb8250

Kestävä kehitys. 2021. Ekologinen kestävä kehitys. Viitattu 6.8.2021. <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/ekologinen/>

Kokkonen, J. & Kauravaara, K. 2020. Eriarvoisuuden kasvot liikunnassa. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 175. Turenki.

Kuntaliitto. 2021. Saavutettavuusopas. Viitattu 5.8.2021. <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/verkko-opaat/saavutettavuusopas/1-2-mita-on-saavutettavuus>

Lahti, A., Kyllönen, M., Pusa, S., Tolvanen & Laakso, N. 2020. Häirintä suomalaisessa kilpaurheilussa 2020. Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry.

Lapin Liikunta ry. Hallituksen tyytyväisyyskysely 2019.

Lapin Liikunta ry. Henkilökunnan työhyvinvointikyselyn tulokset 2019.

Lapin Liikunta ry. Jäsenseurojen tyytyväisyyskysely 2019.

Ojajärvi, S. & Valtonen, S. 2016. Hyvä hallintotapa liikunta-alalla. Liikuntatieteellisen Seuran tutkimuksia ja selvityksiä nro 13. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Liikunnan ja urheilun eettiset periaatteet. <https://minedu.fi/eettiset-periaatteet>

Opetushallitus. 2021. Kestävän kehityksen malli. Viitattu 6.8.2021. <http://www03.edu.fi/aineistot/keke/kehitys/liikunnanohjauksen.htm>

SOSTE. 2021. Yhdistysten hyvä hallintotapa-suositus. Viitattu 4.8.2021. <https://www.soste.fi/jarjestoopas/yhdistysten-hyva-hallintotapa-suositus/>

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, SOSTE Suomen sosiaali ja teveys ry & Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry. 2015. Yhdistysten hyvä hallintotapa-suositus. https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/12/hh-opas_nettiin.pdf

Suomen Olympiakomitea. 2020. Urheillaan ihmisiksi. Urheiluyhteisön vastuullisuusohjelma 2020-2024. Viitattu 6.8.2021. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2020/02/ee3bcc3b-urheiluyhteison-vastuullisuusohjelma-2020-2024.pdf>

Suomen YK-liitto. 2021. Kestävä kehitys. Viitattu 5.8.2021. <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestava-kehitys>

Työterveyslaitos. 2021. Turvallinen työympäristö. Viitattu 6.8.2021. <https://www.ttl.fi/tyoymparisto/>

Työturvallisuuskeskus 2021. Turvallinen ja terveellinen työympäristö. Viitattu 6.8.2021. https://ttk.fi/tyoturvaluisuus_ja_tuosuojelu/tyoturvaluisuuden_perusteet/tyoymparisto#91eb8250

Väestöliitto 2021. Et ole yksin. Mallisäännöt valmentajille. <https://etoleyksin.fi/wp-content/uploads/2020/09/mallisaannot-lasten-ja-nuorten-kanssa-tyoskentelville-ja-vapaaehtoisille-.pdf>

Ympäristöministeriö. 2021. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 5.8.2021. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

LIITTEET

Liite 1 Esteettömyyskartoitus

Liite 2 Riskien tunnistus

